beroepsonderwijs bedrijfsleven

Eisen mbo-certificaat

Individuele ondersteuning en zorg in de maatschappelijke zorg

Code

C0098

Geldig vanaf

22-10-2022

Het mbo-certificaat is verbonden aan beroepsgerichte onderdelen van de kwalificatie:

Begeleider maatschappelijke zorg (Crebonr 25780, Niveau 3)

Bijlage bij het kwalificatiedossier:

Maatschappelijke Zorg (Gewijzigd 2022) (Crebonr 23312)

1. Algemene informatie

C1: Individuele ondersteuning en zorg in de maatschappelijke zorg
Indicatie studielast:
720
Beroepsvereisten
Nee
Toelichting
- Indien in een kerntaaktitel tussen haakjes (deels) staat, betekent dit dat uit de kerntaak van de kwalificatie waar het certificaat uit is voortgekomen, een selectie van werkprocessen is gemaakt, maar dat de kerntaaktitel gehandhaafd blijft. - Indien in een kerntaak (en in de onderliggende werkprocessen) wordt gesproken van een beginnend beroepsbeoefenaar of een specifieke beroepsbeoefenaar, dient 'certificaathouder' te worden gelezen.
Beschrijving Na het het behalen van dit certificaat kan de certificaathouder de cliënt ondersteunen bij zelfzorg en zorgtechnische handelingen uitvoeren. De certificaathouder weet hoe hij/zij moet handelen in onvoorziene en/of crisissituaties.
Scholingsbehoefte/Landelijke herkenbaarheid De landelijke prognoses wat betreft het aantal toekomstige vacatures in de zorg leidt tot brede, creatieve werving van nieuwe medewerkers en activiteiten gericht op behoud van huidige medewerkers. Dit gegeven is landelijk door VGN (gehandicaptenzorg) en Actiz (ouderenzorg) onderkend, alsmede door de Tweede Kamer opgepakt en omgezet in moties die Leven Lang Ontwikkelen structureel gaan borgen. Door dit beroepsgerichte onderdeel van de kwalificatie 'Begeleider maatschappelijke zorg' in te zetten worden medewerkers en zij-instromers geschoold in het ondersteunen van cliënten bij zelfzorg, het uitvoeren van zorgtechnische handelingen (het checken en toedienen van medicijnen en het verlenen van eerste hulp) en het handelen in onvoorziene en crisissituaties. Door het aanbieden van dit certificaat komen er meer zij-instromers, blijven de huidige medewerkers gemotiveerd, zijn ze voldoende vakbekwaam, zijn er ontwikkelingsmogelijkheden en wordt het werkplezier van medewerkers vergroot.
Zelfstandige betekenis Na het volgen van dit beroepsgerichte onderdeel is de medewerker direct inzetbaar in het werkveld zorg en welzijn voor het ondersteunen op het gebied van zelfzorg en het uitvoeren van een aantal zorgtechnische handelingen (het checken en toedienen van medicijnen en het verlenen van eerste hulp). Daarnaast is deze medewerker beter uitgerust om te handelen tijdens onvoorziene en crisissituaties. Hierdoor kan de medewerker een belangrijke bijdrage leveren aan het borgen van de kwaliteit en continuïteit van de ondersteuning en zorg. Door het volgen van dit mbo-certificaat wordt de kwaliteit van de ondersteuning en voorlichting op het gebied van zelfzorg, de uitvoering van een zorgtechnische handeling en het professioneel handelen in een onvoorziene of crisissituatie gewaarborgd.
Doelgroep Het scholingstraject is gericht op zorg en welzijn medewerkers en zij-instromers die zich verder willen ontwikkelen. Het gaat om werkenden in de zorg en welzijn en werkzoekenden met een andersoortige achtergrond die interesse hebben in het ondersteunen op het gebied van zelfzorg, het uitvoeren van zorgtechnische handelingen en het handelen tijdens onvoorziene en crisissituaties en dit graag willen leren.
Onderdeel van kwalificatie Maatschappelijke Zorg (Gewijzigd 2022) Begeleider maatschappelijke zorg 25780

2. Inhoud eisen mbo-certificaat

Kerntaak kwalificatie	Kerntaak certificaat
Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg, B1-K1	Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg (deels) , C1-K1
Werkprocessen kwalificatie	Werkprocessen certificaat
Ondersteunt de cliënt bij de zelfzorg , B1-K1-W2	Ondersteunt de cliënt bij de zelfzorg , C1-K1-W1
Voert zorgtechnische handelingen uit , B1-K1-W5	Voert zorgtechnische handelingen uit , C1-K1-W2
Handelt in onvoorziene en/of crisissituaties , B1-K1-W6	Handelt in onvoorziene en/of crisissituaties , C1-K1-W3

3. Uitwerking

C1-K1: Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg (deels)

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar beschikt over kennis en vaardigheden om de individuele cliënt en/of groepen cliënten en/of naastbetrokkenen vraaggericht ondersteuning te bieden om met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Hij/zij gaat in zijn/haar werk uit van de behoeften, mogelijkheden en kracht van cliënten en naastbetrokkenen*. Hij/zij maakt gebruik van haar kennis van de doelgroepen, zoals kennis van ziektebeelden, handicaps en gedragsproblemen, en combineert deze met specifieke vaardigheden zoals begeleidingsmethodieken, interventietechnieken en methodisch handelen. Bij calamiteiten of onvoorziene situaties moet hij/zij snel kunnen handelen en verantwoorde keuzes maken. Door de combinatie van kennis en vaardigheden sluit zijn/haar ondersteuning zoveel mogelijk aan bij de wensen, behoeften en mogelijkheden van de cliënt(en) en werkt hij/zij samen met de cliënt(en) aan het behouden of versterken van de zelfredzaamheid, eigen regie en participatie. Hij/zij levert een bijdrage aan de totale zorg rondom de cliënt. Hiervoor werkt hij/zij samen met naastbetrokkenen, vrijwilligers, collega's en betrokken disciplines/instanties.

De beginnend beroepsbeoefenaar werkt regelmatig alleen in complexe situaties en moet kunnen inspelen op wisselende en onverwachte omstandigheden. Hij/zij krijgt te maken met (onverwachte en soms snelle) veranderingen in het gedrag van de cliënt(en) waarbij hij/zij zijn/haar handelen snel moet kunnen aanpassen en zo nodig doelgericht interventies moet uitvoeren. Met betrekking tot het uitvoeren van zorgtechnische handelingen is het belangrijk dat hij/zij zich bewust is wanneer hij/zij wel of niet bekwaam is. Als de beginnend beroepsbeoefenaar zijn/haar werk niet goed doet of kan doen, is er op verschillende terreinen kans op schade of aantasting van het welzijn van zowel cliënten als zichzelf en collega's, zoals voor de gezondheid, veiligheid en kwaliteit van bestaan.

*De term naastbetrokkenen wordt gebruikt voor mantelzorgers, ouders, verzorgers, familie, vrienden, verwanten, wettelijke vertegenwoordigers, het sociale netwerk, het cliëntsysteem en directe naasten.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar biedt solistisch of in teamverband vraaggerichte zorg en ondersteuning bij de zelfzorg. Hij/zij is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen werkzaamheden. Hij/zij gaat voor zijn/haar werk uit van het ondersteuningsplan van de cliënt, maar hij/zij kan hier in overleg met de cliënt en naastbetrokkenen van afwijken als hij/zij dat gelet op het belang van de cliënt gerechtvaardigd of noodzakelijk acht. Hij/zij onderkent knelpunten tijdens zijn/haar werkzaamheden. Relevante informatie geeft hij/zij door aan zijn/haar leidinggevende, (multidisciplinair) team en/of collega's.

Vakkennis en vaardigheden

De certificaathouder heeft:

- Heeft kennis van actuele wet- en regelgeving, zoals AVG, de wet Langdurige Zorg, Kwaliteitswet zorginstellingen en de wet zorg en dwang
- Heeft kennis van anatomie, fysiologie en pathologie
- Heeft kennis van bij de doelgroepen voorkomende ziektebeelden, beperkingen, stoornissen, aandoeningen, comorbiditeit, functioneringsproblemen en bijbehorende gezondheidsrisico's
- Heeft kennis van de grenzen van zijn/haar eigen bekwaamheid
- Heeft kennis van de meest voorkomende leer-, opvoedings- en gedragsproblemen bij cliënten
- Heeft kennis van geriatrie
- Heeft kennis van gezondheid, hygiëne en besmetting
- Heeft kennis van medicatie, toedieningswijzen, risico's en effecten
- Heeft kennis van methodieken om de eigen regie te vergroten
- Heeft kennis van palliatieve zorg
- Heeft kennis van preventie seksueel misbruik en preventie grensoverschrijdend gedrag
- Heeft kennis van protocollen m.b.t. gezondheid, hygiëne, veiligheid, incidentmeldingen, ARBO, milieu, kwaliteitszorg, ergonomisch en kostenbewust werken
- Heeft kennis van verslavingsproblemen in relatie tot de doelgroepen
- Heeft kennis van werkvelden en doelgroepen in relatie tot de beroepsuitoefening
- Kan brede kennis van diversiteit en interculturele communicatie toepassen
- Kan brede kennis van communicatiemogelijkheden en -methoden toepassen (verbaal, non-verbaal, pre-verbaal en schriftelijk), passend bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt
- Kan cliënten ondersteunen bij het gebruiken van technologische hulpmiddelen
- Kan cliënten ondersteunen bij processen van achteruitgang, verlies- en rouwverwerking
- Kan interventietechnieken toepassen
- Kan de gezondheidstoestand en veranderingen daarin observeren, signaleren en rapporteren

C1-K1: Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg (deels)

- Kan emotionele problemen herkennen, zoals eenzaamheidsproblematiek en sociale uitsluiting
- Kan gesprekstechnieken en begeleidingsmethodieken toepassen bij verschillende doelgroepen
- Kan gebruik maken van de ervaringsdeskundigheid van cliënten en naastbetrokkenen
- Kan gedragspatronen herkennen van de meest voorkomende ziektebeelden en beperkingen
- Kan kennis van voedings- en dieetleer en voedingsproblematiek toepassen
- Kan klinisch redeneren
- Kan methodisch en systematisch handelen tijdens de beroepsuitoefening
- Kan omgaan met ethische vraagstukken en deze bespreekbaar maken
- Kan principes van geweldloze communicatie toepassen
- Kan regulerende methodieken toepassen ten aanzien van seksualiteit en intimiteit
- Kan een open luisterhouding toepassen
- Kan voldoening, ontplooiing en geluk bevorderen bij cliënten
- Kan signalen herkennen van sociale problematiek waaronder huiselijk geweld, seksueel misbruik en kindermishandeling en onderneemt actie volgens wet- en regelgeving en het beleid/protocol van de organisatie
- Kan toezicht houden op de (brand)veiligheid en preventie toepassen
- Kan technologische hulpmiddelen en instrumenten inzetten en gebruiken zoals: e-health, domotica en robotica

C1-K 1-W1: Ondersteunt de cliënt bij de zelfzorg

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar ondersteunt de cliënt bij het realiseren van doelen ten aanzien van de zelfzorg. Hij/zij gaat hierbij uit van de behoeften, mogelijkheden en kracht van de cliënt en naastbetrokkenen. Hij/zij zorgt er voor dat de cliënt zo veel mogelijk zelf de regie kan voeren, stimuleert een goede zelfzorg en ondersteunt waar nodig de persoonlijke lichamelijke verzorging. Hij/zij ondersteunt de cliënt en naastbetrokkenen bij het in stand houden of ontwikkelen van vaardigheden en (dagelijkse) handelingen, bij het omgaan met veranderingen door achteruitgang en bij het gebruik van (technologische) hulpmiddelen. Hij/zij geeft voorlichting en advies aan de cliënt over een gezonde leefstijl (zoals over voeding, bewegen, slaap/waak ritme), veiligheid, hygiëne en seksualiteit. Hij/zij werkt aan het onderling vertrouwen en creëert een veilige situatie voor de cliënt om persoonlijke en/of intieme vraagstukken te bespreken. Hij/zij is er alert op dat gedrag veroorzaakt kan worden door fysieke problemen of ongemakken. Hij/zij rapporteert bijzonderheden.

Resultaat

De cliënt is respectvol benaderd en heeft passende ondersteuning en voorlichting ontvangen op het gebied van zelfzorg, met behoud van de eigen regie.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- creëert doelgericht mogelijkheden voor de cliënt om de zelfredzaamheid te behouden of te vergroten die passen bij de leefomgeving van de cliënt;
- gaat discreet om met de privacy van de cliënt;
- voert de benodigde handelingen snel en accuraat uit volgens ergonomische voorschriften;
- gebruikt op professionele wijze passende (technologische) hulpmiddelen;
- toont begrip voor de mening en gevoelens van de cliënt;
- luistert en kijkt aandachtig naar de cliënt en stemt de ondersteuning af op de beleving, behoefte en mogelijkheden;
- kiest zorgvuldig voorlichting en/of advies en/of instructies die aansluiten bij de beleving en behoeften van de cliënt;
- geeft duidelijke instructies, voorlichting en adviezen afgestemd op het kennis- en taalniveau van de cliënt;
- controleert regelmatig of de cliënt hem/haar begrijpt.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Ethisch en integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen

C1-K 1-W2: Voert zorgtechnische handelingen uit

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar observeert tijdens zijn/haar werkzaamheden de gezondheidssituatie en psychische gesteldheid van de cliënt. Hij/zij signaleert en onderneemt actie bij zorgwekkende veranderingen in de gezondheidssituatie. Wanneer nodig schakelt hij/zij verpleegkundige zorg in. In voorkomende situaties voert de beginnend beroepsbeoefenaar zorgtechnische handelingen uit, binnen zijn/haar bevoegdheden en met inachtneming van de noodzakelijke voorzorgsmaatregelen, procedures en voorschriften. Voordat hij/zij de zorgtechnische handelingen uitvoert, controleert hij/zij de gezondheidssituatie en de

C1-K 1-W2: Voert zorgtechnische handelingen uit

psychische gesteldheid van de cliënt. Hij/zij controleert zo nodig de vitale functies. Hij/zij creëert de voorwaarden waardoor hij/zij de zorgtechnische handelingen optimaal kan uitvoeren. Hij/zij stemt af op de cliënt en geeft vooraf en tijdens de uitvoering van de handeling(en) uitleg over wat, waarom en hoe hij/zij de handeling(en) uitvoert. Hij/zij controleert of de cliënt bijwerkingen of wijzigingen vertoont en rapporteert de handeling volgens de voorschriften.

Hieronder een overzicht van zorgtechnische handelingen die de beginnend beroepsbeoefenaar moet beheersen:
- medicijnen checken (dosering etc.), registreren, distribueren;
- medicijnen toedienen: oraal, rectaal, via de huid, via de slijmvliezen, via de luchtwegen;
- eerste hulp verlenen bij verwondingen, vergiftigingen, verstikking, verslikken.

Resultaat

De zorgtechnische handelingen zijn op een professionele manier, volgens de wet- en regelgeving uitgevoerd.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- voert alleen zorgtechnische handelingen uit waarvoor hij/zij bekwaam is;
- vormt zich snel een beeld van de lichamelijke en psychische gesteldheid van de cliënt;
- kiest de geschikte materialen en hulpmiddelen voor de uit te voeren zorgtechnische handelingen;
- gebruikt materialen en hulpmiddelen voor de uit te voeren zorgtechnische handelingen effectief, efficiënt, zorgvuldig en veilig;
- voorziet in een optimaal controlesysteem voor de uit te voeren zorgtechnische handelingen;
- voert de zorgtechnische handelingen deskundig uit volgens veiligheidsvoorschriften, protocollen, bevoegdheden en wettelijke kaders;
- schakelt zo nodig de arts (of leidinggevende) tijdig in.

De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Instructies en procedures opvolgen

C1-K 1-W3: Handelt in onvoorziene en/of crisissituaties

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar observeert en signaleert continu veranderingen in de gezondheidstoestand, het welbevinden of gedrag van cliënt(en). Bij veranderingen zoekt hij/zij contact met de cliënt, stelt vragen en voert, uitgaande van het signaleringsplan (indien aanwezig), preventieve acties uit om (verdere) escalatie of een crisissituatie te voorkomen. Hij/zij onderneemt actie bij escalatie en/of een crisissituatie en schat het gevaar voor de cliënt, zichzelf en anderen in. Hij/zij grijpt in en past in uitzonderlijke situaties middelen en maatregelen toe volgens de richtlijnen van de organisatie. Hij/zij roept de hulp in van collega's of deskundige(n) van andere disciplines. Hij/zij houdt de veiligheid van de cliënt, de groep, collega's en zichzelf in de gaten en handelt adequaat. Hij/zij blijft in contact met de cliënt en zorgt ervoor dat de cliënt weet waar hij/zij aan toe is en wat er gaat gebeuren. Achteraf evalueert de beginnend beroepsbeoefenaar de onvoorziene- en/of crisissituatie met cliënt(en) en collega's en maakt zo nodig afspraken om herhaling te voorkomen.

Resultaat

Onvoorziene- en crisissituaties zijn waar mogelijk voorkomen. Tijdens een onvoorziene en/of crisissituatie is er op professionele wijze gehandeld volgens de richtlijnen van de organisatie.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- let goed op de (non-)verbale signalen van de cliënt(en);
- observeert de cliënt(en) systematisch uitgaande van het signaleringsplan (indien aanwezig);
- signaleert tijdig of er sprake is van gevaar voor de cliënt, de groep, collega's en/of zichzelf;
- is zich continu bewust van zijn/haar eigen grenzen en gevoelens tijdens en na een crisissituatie;
- geeft tijdig en duidelijk zijn/haar grenzen aan bij moeilijk verstaanbaar gedrag;
- communiceert, ook in onduidelijke of stressvolle situaties, helder en eenduidig met anderen;
- handelt in onvoorziene- en crisissituaties snel en adequaat volgens de voorgeschreven procedures, (wettelijke) richtlijnen en afspraken van de organisatie;
- past op een respectvolle en duidelijke manier de uitgangspunten toe die horen bij het terugdringen van dwang en drang;
- bespreekt achteraf de crisissituatie op een constructieve manier met de cliënt, collega's en andere betrokkenen.

C1-K 1-W3: Handelt in onvoorziene en/of crisissituaties
De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Samenwerken en overleggen, Instructies en procedures opvolgen, Met druk en tegenslag omgaan